O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O`RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI SIRDARYO VILOYATI O`RTA MAXSUS KASB – HUNAR TA'LIMI BOSHQARMASI
YANGIYER PEDAGOGIKA KOLLEJI

"Kompyuter va kompyuter tizimlarini sozlash va ta'mirlash texnigi" yo'nalishi 208-guruh

Referat

Mavzu: Axborot xavfsizligini ta'minlash

Bajardi: _____ Xamidova Nodira

Tekshirdi: _____ Karimov Jamshid

Yangiyer 2015

Reja:

1. Axborot xavfsizligini ta’minlash.
2. Login ,parol va avtorizatsiya tushunchasi
3. Ro’yxatdan o’tish tartibi
4. Login va parol masalalari
5. Resurslardan ruxsatsiz foydalanish va uning oqibatlari
6. Kompyuer virusi
7. Viruslarning turlari va vazifalari
8. Viruslarga qarshi kurashish usullari
9. Hujum tushunchasi va undan saqlanish qoidalari

Axborot xavfsizligini ta’minlash

Axborot xavfsizligini ta’minlash – bu foydalanuvchining axborotlarini himoyalashga quyilgan meyor va talablarni bajarishdir.

Axborot xavfsizligi – bu axborot foydalanuvchilariga va ko’plab axborot tizimlariga zarar keltiruvchi tabiiy yoki sun’iy xarakterga ega tasodifiy va uyushtirilgan ta’sirlardan axborotlarni va axborot kommunikatsiya tizim obyektlarining himoyalahganidir.

Login, parol va avtorizatsiya tushunchasi

Login – shaxsning ,o’zini axborot kommunikatsiya tizimiga tanishtirish jarayonida qo’llaniladigan belgilar ketma-ketligi bo’lib,axborot kommunikatsiya tizimidan foydalanish huquqiga ega bo’lish uchun foydalanuvchining maxfiy bo’lmagan qayd yozuvi hisoblanadi.

Parol – uning egasi haqiqiyligini aniqlash jarayonida tekshiruv axboroti sifatida ishlatiladigan belgilar ketma-ketligi.U kompyuter bilan muloqat boshlashdan oldin,unga klaviatura yoki identifikatsiya kartasi

yordamida kiritiladigan harfli,raqamli yoki harfli-raqamli kod shaklida
mahfiy so’zidan iborat.
Avtorizatsiya – foydalanuvchining resursdan foydalanish huquqlari va ruxsatlarini tekshirish jarayoni.Bunda foydalanuvchiga hisoblash tizimida ba’zi ishlarni bajarish uchun muayan huquqlar beriladi. Avtorizatsiya shaxs harakati doirasini va foydalanadigan resurslarni belgilaydi.

Login va parol masalalari

Login va parolga ega bo’lish shartlari.Biror shaxs o’zining login va paroliga ega bo’lishi uchun u birinchidan axborot komminikatsiya tizimida ro’yxatdan o’tgan bo’lishi kerak va shundan so’ng u o’z loginini va parolini o’zi hosil qilishi yoki tizim tomonidan berilgan login parolga ega bo’lishi mumkin.

Login va parolni buzish. Login va parolni buzish– bu buzg’unchining biron bir maqsad yo’lida axborot komminikatsiya tizimi obyektlaridan foydalanish ucnun qonuniy tarzda foydalanuvchilarga tegishli login va parollarini buzishdir. Login va parolni buzish – bu buzg’unchining biron-bir maqsad yo’lida axborot komminikatsiya tizimi obyektlaridan foydalanish

uchun qonuniy tarzda foydalanuvchilarga tegishli login va parollarini buzishdir.

***Login va parolni* o'g'irlash.** Login va parolni o'g'irlash-bu foydalanuvchilarning maxfiy ma'lumotlari bo'lgan login va parollarga ega bo'lish maqsadida amalga oshiriladigan internet firibgarligining bir turidir.

Resurslardan ruxsatsiz foydalanish va uning oqibatlari

Axborot komminakatsiya tizimining ixtiyoriy tarkibiy qismlaridan biri bo'lgan,hamda axborot tizimi taqdim etadigan imkoniyat mavjud bo'lgan resurslardag belgilangan qoidalarga muvofiq bo'lmagan holda,foydalanishni cheklash qoidalariga rioya qilmasdan foydalanish- bu resesurslardan ruxsatsiz foydalanish toifasiga kiradi. Bunday foydalanish natijasida quyidagi oqibatlar yuzaga kelishi mumkin:

- Axborotning og'irlanishi;
- axborotni o'zgartirish;
- axborotning yo'qotilishi;
- yolg'on axborotni kiritish;
- Axborotni qalbakilashtirish.

Kompyuer virusi

Kompyuer virusi– bu o’z-o’zidan ko’payuvchi,kompyuter tarmoqlari va axborot tashuvchilariorqali erkin tarqaluvchi,hamda kompyuter va unda saqlanayotgan axborot va dasturlarga zarar yetkazuvchi dastur kodi yoki komandalar ketma-ketligi hisoblanadi.
Kompyuter virusi quyidagi xossalarga ega:o’zidan nusxa ko’chirish, axborotni ruxsatsiz foydalanishni amalga oshirish.
Virus aksariyat hollarda nosazlik va buzilishlarga sabab bo’ladiva biror hodisa yuz berishi bilan,masalan,aniq kunning kelishi bilan ishga
tusurilishi mumkin.

Viruslarning turlari va vazifalari

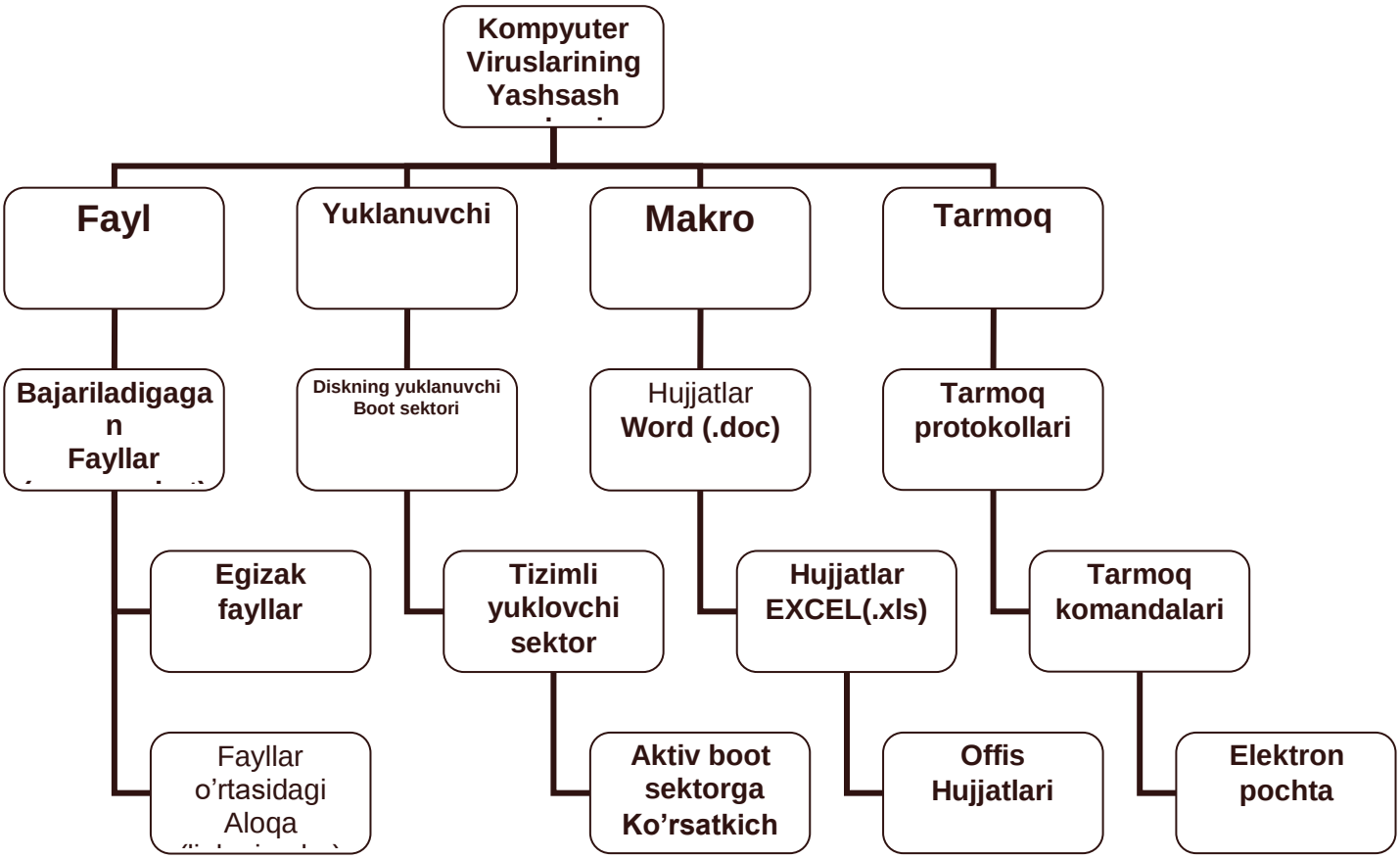

Viruslarga qarshi kurashish usullari

-Hozirgi kunda kompyuter viruslarini aniqlash va ulardan himoyalanish uchun maxsus dasturlarning bir necha xillari ishlab chiqilgan bo’lib, bu dasturlar kompyuter viruslarini aniqlash va yo’qotishga imkon beradi.

-Bunday dasturlar virusga qarshi dasturlar yoki antiviruslar deb yuritiladi.

-Antivirus dasturlariga **AVP, Dr.Web, Nod32 dasturlarini kiritish mumkin**.

-Viruslarga qarshi kurashishning asosan quyidagi usullari mavjud:

1.Muntazam profilaktika ishlarini ,ya’ni virusga tekshiruv ishlarini olib borish.

2.Taniqli virusni zararsizlantirish.

3.Taniqli bo’lmagan virusni zararsizlantirish.

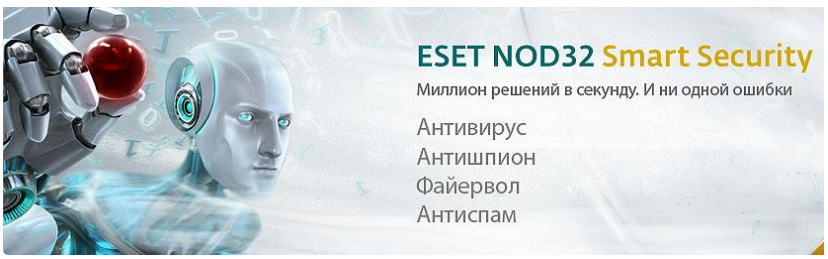

Hujum tushunchasi va undan saqlanish qoidalari

Hujum tushunchasi– Buzg’unchining biror maqsad yo’lida axborot kommunikatsiya tizimlarining mavjud himoyalash tizimlarini buzishga qaratilgan harakati.

Axborat hujumlari odatda 3 ga bo’linadi:

- **Obyekt haqida ma’lumotlar yig’ish(razvedkalash)hujumi.**
- **Obyektdan foydalanishga ruxsat olish hujumi.**
- **Xizmat ko’rsatishdan voz kechish hujumi.**